

Найнебезпечнішим в Степу, Лісостепу подекуди Поліссі залишається **клоп шкідлива черепашка**. Ним за чисельності 0,2-1, осередково 2- 4 (Дніпропетровська, Запорізька, Луганська, Львівська, Херсонська обл.) імаго, 0,5-2 яйцекладки та 0,5-1 макс. 3 (Луганська обл.) личинок на кв. м заселено та пошкоджено 1-5% рослин озимих та 0,5-2% рослин ярих колосових на 10-18% обстежених площ. Переважна більшість личинок клопа, перебуває у I–II віках. Прохолодна, дощова погода не сприяли збільшенню чисельності шкідника, яйцекладка і відродження личинок відбувається мляво.

Захисні заходи від личинок клопа шкідливої черепашки проводять протягом 10-12 днів за наявності 15-30% личинок третього віку та чисельності 1-2-х і більше (у посівах твердих і цінних сортів пшениці), на решті посівів за 4-6, в насіннєвому ячмені 8-10, товарних 20-25 личинок на кв.м дозволеними до використання інсектицидами, що ефективно проти супутніх фітофагів.

Скрізь, в залежності від синоптичних умов, за різної інтенсивності розмноження, пшениці шкодять **злакові попелиці** (4-20) екз. на рослину та **пшеничний трипс** за чисельності 3-7 макс. 12 екз. імаго та 14-28 личинок на колос (Запорізька, Одеська, Херсонська, Чернігівська обл.), які поширились на 6-41, макс. 100% посівів,

В **ярині** повсюди шкідливими залишаються **п'явиці, злакові мухи, попелиці, хлібні блішки**. Ними в допороговій чисельності пошкоджено 2-15% рослин.. Повсюди шкідливість п'явиць та їх міграцію на посіви ярини з озимих зернових обмежують захисні обробки від цих й інших супутніх фітофагів та існуючі погодні умови. При досягненні чисельності 7-8 жуків п'явиць на кв.м посіву без відповідного захисту вони здатні знищити до 15% листової поверхні. Тому у вогнищах підвищеної чисельності і шкідливості п'явиць посіви обприскують дозволеними «Переліком» інсектицидами, при цьому не забуваючи про суворе дотримання регламентів їх використання, загальноприйнятих державних санітарних правил ДСП 8.8.1 та правил особистої гігієни.

В усіх ґрунтово-кліматичних зонах вирощування **зернових колосових культур борошнистою росю** на 55-61% обстежених площ уражено 2-20% (Дніпропетровська, Запорізька, Львівська, Чернігівській, Херсонська, Хмельницька обл.) рослин ярих та озимих культур. **Септоріозом, гельмінтоспоріозом** охоплено 1-16, осередково 18-50% рослин у Закарпатській, Запорізькій, Миколаївській, Черкаській областях. Розвиток **корневих гнилей** відмічено на 1-5, макс 10, осередково 15% рослин у господарствах Черкаської області. В посівах культури західних, подекуди центральних областей на 3-6, макс. 15% рослин проявився **піренофороз**. 2-15% рослин хворіють на **гельмінтоспоріоз, ринхоспоріоз, буру листову іржу**.

Кукурудзу пошкоджують **грунтові шкідники (дротяники, личинки хрущів), хлібні блішки, злакові мухи, попелиці, жуки піщаного мідляка**. Ними в допороговій чисельності пошкоджено 2-10% рослин. У господарствах Черкаської області на 8% обстежених площ **кореневими гнилями** уражено до 3% рослин.

Скрізь на 2-15% рослин **гороху** розвиваються **бульбочкові довгоносики**. Чисельність фітофагів становить 0,8-3 макс. 6 (Луганська обл.) екз на кв.м. **Горохова попелиця, зерноїд, трипси**, відмічено літ **горохової плодожерки**. 1-8, макс. 12% рослин уражено **кореневими гнилями, аскохітозом**. Осередково у Черкаській та Тернопільській областях від 3 до 8% рослин уражено **пероноспорозом**.

3-23% рослин **сої** пошкоджені **бульбочковими довгоносиками, попелицями**. 1-4% рослин хворіють на **бактеріоз, фузаріозну кореневу гниль, септоріоз**.

В посівах **цукрового буряка** продовжують шкодити **бурякові довгоносики (звичайний та сірий), личинки бурякової мінуючої мухи, подекуди бурякові щитоноски, блішки, піщаний мідляк, гусениці совок**. **Буряковою листковою попелицею** на 25-31% обстежених площ заселено 2-6% рослин. В Івано-Франківській, Тернопільській та Хмельницькій областях 1-5% рослин охоплено **коренеїдом**. Посіви буряків захищають від бурякових листкової попелиці та мінуючих мух (ЕПШ відповідно 10 і 30% заселених рослин і 3-5 личинок на рослину), інших сисних шкідників дозволеними до використання інсектицидами.

У посівах **соняшнику** продовжує розвиватись та шкодити **геліхризова попелиця**, яка на 16-28% обстежених площ за чисельності 5-10, макс. 20-50 екз. на рослину заселила 2-15, макс 20% рослин. Осередково шкодять **піщаний мідляк, клопи сліпняки, гусениці лучного метелика, підгризаючих та листогризух совок**. Продовжується живлення **сірого бурякового довгоносика**, який щільністю 0,1-0,4 екз. на кв.м слабо пошкодив 2-14% рослин (Кіровоградська, Одеська обл.). Погодні умови сприяють розвитку **пероноспорозу**, яким у Полтавській, Кіровоградській, Луганській областях на 2-8% обстежених площ уражено 1-6% рослин.

Повсюди продовжують проводити захисні обробки **озимого ріпаку** від другої хвилі **ріпакового квіткоїда** та шкідливості **насінневого прихованохоботника**. Загалом **квіткоїд** за чисельності 2,9-4 екз. на суцвіття обліковується на 10-58% обстежених площ, пошкоджено 3-17% рослин у слабкому та середньому ступенях; **ріпаковий насіннеїд** за чисельністю 0,1-1 екз. на суцвіття заселив 8-33% площ і пошкодив 2-13% рослин у слабкому ступені. На 100% обстежених площ і 5% рослин **ярого ріпаку** завершується живлення жуків **хрестоцвітних блішок**, які за чисельності 1-5 екз. на кв.м пошкодили 3,0-5% листків у слабкому ступені.

Помірно тепла та волога погода сприяла прогресуванню захворювань озимого ріпаку, зокрема, **пероноспорозом, альтернаріозом, фомозом** уражено 2-23% площ, 4,5-18% рослин та 2-8% листків. Надалі уражене листя відмиратиме, а фітопатогени інфікуватимуть стебла і стручки ріпаку, викликаючи його передчасне дозрівання, формування недорозвиненого насіння і розтріскування стручків.

В посадках *картоплі* та інших *пасльонових* триває живлення імаго та відродження личинок **колорадського жука**. На *овочевих* культурах шкодять **хрестоцвіті блішки, попелиці, білани**, гусениці **молей**, личинки **капустяної мухи**. Рослинам *цибулі* шкодять личинки **цибулевої мухи**. У приватному секторі розпочалось заселення овочевих культур **слимаками**.

В *неугіддях, лісосмугах, узбіччях доріг* степових та лісостепових областей живляться личинки **саранових**, переважно **нестадних** видів **кобилок (блакитнокрила, чорносмугаста, хрестовичка мала)**. Личинки молодших віків чисельністю 0,2-4 екз. на кв.м живляться соковитою рослинністю в *неугіддях, узбіччях доріг, багаторічних травах* південних, осередково східних областей. Захист посівів доцільний за чисельності на кв.м 10-15 личинок нестадних саранових, 2-5 екз. італійського пруса рекомендованими препаратами. Особливу увагу у обстеженнях на саранових приділяється Станично-Луганському району Луганської області, де у минулому році відмічалось утворення куліг перелітної сарани.

У Степу, подекуди Лісостепу на *багаторічних бобових травах, неугіддях, узбіччях доріг*, осередково на посівах кукурудзи, соняшника триває літ, яйцекладка та відродження гусениць **лучного метелика**. Інтенсивність льоту становить 1-5 екз. на 10 кроків (Луганська, Херсонська області).

Повсюди в агроценозах триває літ метеликів **підгризаючих (озима, оклична)** та **листогризучих (гамма, С-чорне, капустяна, люцернова, бавовникова, ін.) совок**, відроджуються та живляться гусениці. Погодні умови не сприяють масовому відродженню гусениць (відродження носить розтягнутий характер). У південних областях відмічено літ **стеблового (кукурудзяного) метелика**.

У плодovих насадженнях Степу, Закарпатської та Чернівецької областях відроджуються гусениці **яблуневої плодожерки**. Скрізь розвиваються та шкодять **листогризучі та сисні шкідники**. Ними заселено та пошкоджено 2-20, макс. 32% листя. Плодові насадження хворіють на **паршу, борошністу росу, кокомікоз, клястероспоріоз**. У **виноградниках** шкодять **кліщі (павутинні, зудень)**, гусениці **гронової листокрутки**, розвиваються **мілдью**. Захист насаджень проводять за рекомендаціями дозволеними препаратами.

В усіх господарствах спеціалістами здійснюється фітосанітарний нагляд за посівами.